

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

SCIENTIFIC MEETINGS

Volume CLXVII

DEPARTMENT OF LANGUAGE AND LITERATURE

Book 28

SLAVONIC TERMINOLOGY TODAY

Accepted at the 5th meeting of the Department of Language and Literature
of 30th May, 2017, on the basis of reviews presented by *Predrag Piper*
and *Rajna Dragičević*

Editors

PREDRAG PIPER, full member of the Academy
Dr VLADAN JOVANOVIĆ

BELGRADE

2017

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

НАУЧНИ СКУПОВИ

Књига CLXVII

ОДЕЉЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Књига 28

СЛОВЕНСКА ТЕРМИНОЛОГИЈА ДАНАС

Примљено на V скупу Одељења језика и књижевности
од 30. маја 2017. године, на основу реферата
академика *Предрага Пипера* и проф. др *Рајне Драгићевић*

Уредници

академик ПРЕДРАГ ПИПЕР

др ВЛАДАН ЈОВАНОВИЋ

БЕОГРАД

2017

Издају
Српска академија наука и уметности
и
Институт за српски језик САНУ

Уређивачки одбор

Предраг Пипер, редовни члан САНУ, Слободан Реметић, редовни члан АНУРС,
проф. др Мато Пижурица, проф. др Срето Танасић, проф. др Софија
Милорадовић, проф. др Рајна Драгићевић, доц. др Исидора Бјелаковић,
проф. др Викторија Людвигвна Иващенко, проф. др Сергей Викторович
Гринеv-Гринеvич, др Сергей Дмитриевич Шелов, prof. dr Ewa Wolnicz-Pawłowska,
к. ф. н. Вячеслав Константинович Щербин, др Марина Спасојевић и
др Владан Јовановић

Рецензенти појединачних радова

проф. др Слободан Реметић, редовни члан АНУРС, проф. др Гордана Јовановић,
проф. др Мато Пижурица, проф. др Људмила Поповић, проф. др Срето Танасић,
dr Peter Weiss, prof. dr Ewa Wolnicz-Pawłowska, проф. др Рајна Драгићевић,
проф. др Душко Витас, проф. др Сергей Викторович Гринеv-Гринеvич,
проф. др Софија Милорадовић, проф. др Александар Милановић, др Марта
Бјелетић, др Снежана Петровић, др Викторија Людвигвна Иващенко,
доц. др Исидора Бјелаковић, к.ф.н. Вячеслав Константинович Щербин,
др Владан Јовановић

Лектор и коректор радова на српском језику
Марија Селаковић

Коректура резимеа на енглеском језику
Clare McGinn Zubac

Превод и коректура резимеа на руском језику
Свејлана Гољак, Эльвира Анатольевна Сорокина

Коректура радова на руском језику
Эльвира Анатольевна Сорокина

Припрема за штампу
Милан Тасић

Тираж 400 примерака

Штампа
Службени гласник, Београд

САДРЖАЈ

Уводно слово 9

I. ПОГЛЕД НА РАЗВОЈ ТЕРМИНОЛОШКИХ И ТЕРМИНОГРАФСКИХ ИСТРАЖИВАЊА У СЛОВЕНСКИМ ЈЕЗИЦИМА. ПРАВЦИ У ТЕРМИНОЛОГИЈИ

Викторія Людвігівна Іващенко: Слов'янське термінознавство:
проблематика й перспективи розвитку 15

Эльвира Анатольевна Сорокина: Формирование теории
языка для специальных целей (ЯСЦ) 29

Сергей Викторович Гринев-Гриневиц: Антропологистика
как современное развитие терминоведения 41

Кацярына Пятроўна Любецкая: Спецыяльная лексіка
беларускай мовы як аб'ект даследавання беларускіх
лінгвістаў у канцы ХХ – пачатку ХХІ стст. 51

Marta Małachowicz: Prace dyplomowe z dziedziny terminologii
i terminografii powstałe w instytucie komunikacji
specjalistycznej i interkulturowej uniwersytetu
warszawskiego w latach 2010–2015 61

II. ТЕРМИНОЛОГИЈА И РЕЧНИЦИ

Сергей Дмитриевич Шелов: Универсальный терминологический
словарь: новый тип терминологических словарей 71

Юрий Николаевич Марчук: Проблемы многоязычной
терминографии 85

Марија С. Ђинђић: Обрада лингвистичких и
граматичких термина у двојезичном описном
речнику (на примеру Новог турско-српског речника /
Yeni Türkçe-Sırpça Sözlük) 91

Данко Шипка: Двојезична терминографија исламских термина	101
Рада Стијовић, Олга Сабо, Ранка Станковић: Речник САНУ као база терминолошких речника (на примеру Речника кулинарства)	109
Володимир Володимирович Дубичинський: Терминографичні праці харківських лексикографів	125
Вячеслав Константинович Щербин: Отраслевая лексикография Беларуси	135

III. ГРАМАТИЧКА И ЛИНГВИСТИЧКА ТЕРМИНОЛОГИЈА

Јованка Радић: О логичким основама српских лингвистичких термина на <i>-ица</i> и <i>-ина</i>	149
Милош М. Ковачевић: О термину субјекат у србистици	173
Вељко Ж. Брборић: Српска правописна терминологија данас – у науци и настави	187
Драго Тешановић: Централни и периферни суфикси у српској дериватологији	197
Сања Ж. Ђуровић: Основни појмови морфематике српског језика	213
Марина Љ. Спасојевић: Појмовно-терминолошки апарат при проучавању глаголског вида и сродних појава у србистици у светлу аспектолошких приступа	229
Наташа С. Вуловић: Употреба основних фразеолошких термина у српској (и словенској) лингвистици	243
Владан З. Јовановић: Српска терминологија у <i>Речнику словенске лингвистичке терминологије</i> из угла савременог стања српске лингвистике	253
Milan Harvalík: Slovánská onomastická terminologie v mezinárodním kontextu	267
Iveta Valentová: Slovenská onomastická terminológia	277

IV. СТАНДАРДИЗАЦИЈА ТЕРМИНА У ПРОШЛОСТИ И САДАШЊОСТИ. ТЕРМИНИ И КЊИЖЕВНОЈЕЗИЧКА НОРМА

Виктор Д. Савић: Српски називи документа у средњем веку – према самим документима (1189–1346)	291
Исидора Г. Бјелаковић: Синонимија у терминологији код Срба у 18. и 19. веку (математичка географија и астрономија)	305
Александар М. Милановић: Развој српске терминолошке мисли у 19. веку: допринос Лазе Костића	317

Марина С. Јањић: Школска терминологија у дијахронијској перспективи	331
Ewa Wolnicz-Pawłowska: Problemy terminologiczne w działalności UNGEGN	343
Tanja Fajfar: Jezikovnokulturna ustreznost kot terminološko načelo	351
Mojca Žagar Karer: Terminološko svetovanje: izkušnje in perspektive	361
Lana Hudeček: Anglizmi u hrvatskome nazivlju	371
Milica Mihaljević: Terminologija kao deskriptivna ili preskriptivna znanost – stanje u Hrvatskoj	383

V. ТЕРМИН И ЛЕКСИЧКИ СИСТЕМ

Милорад П. Дешић: Специјална лексика и полисемија	407
Рајна М. Драгићевић: Детерминологизација као процес богаћења општег лексичког фонда	417
Mariusz Górnicz: Czy naukowcy z krajów słowiańskich lubią terminy metafory?	425

VI. ФУНКЦИОНАЛНА РАСЛОЈЕНОСТ ТЕРМИНОЛОШКОГ ИЗРАЗА – НАУЧНА, ПРОФЕСИОНАЛНА (СТРУЧНА) ТЕРМИНОЛОГИЈА И СПЕЦИЈАЛНА ЛЕКСИКА ДУХОВНЕ И МАТЕРИЈАЛНЕ КУЛТУРЕ НАРОДНИХ ГОВОРА

Ружица С. Левушкина: Лексеме из општег лексичког фонда као термини у сфери православне духовности	439
Альбіна Анатоліївна Ковтун: Способи непрямой номінації релігійних понять в українській мові	451
Ђорђе Р. Оташевић: Рад на српској слободнозидарској терминологији	461
Гордана Р. Штасни: Термини у домену нанотехнологије	469
Оксана Чмелікова-Газдошова: Субстантивовані прикметники в українській і чеській юридичній термінології	481
Бојана С. Милосављевић: Филозофска лексика у речнику и у говору	493
Милан С. Ајдановић: Грецизми у српском географском терминосистему	509
Валентина Федоровна Новодранова: Когнитивное моделирование терминосистемы предметной области знания	521
Ольга Михайловна Рылкина: Способы терминообразования русских нозологических терминов (на материале русскоязычной терминологии детской кардиологии)	529

Тамара Валентиновна Рожкова: Статус и типологизация глагола в медицинской терминологии	537
Елена Викторовна Рыжкина: О некоторых динамических процессах в современной русской терминологии	549
Маргарита Николаевна Лазарева: О соотношении интернационального и национального в научных названиях растений (на материале русского языка)	557
Оксана Вікторівна Нарушевич-Васильсва: Семантико-тематична та категорійно-поняттєва організація української термінології харчової промисловості	567
Драгана И. Радовановић: Од Вукове трпезе из његовог Рјечника до Матичиног једнотомника	577
Неђо Г. Јошић: Народни називи воћака код Срба и критеријуми њиховог раслојавања	587
Мирјана С. Петровић-Савић: Из географске терминологије Јадра	599
Ивана В. Лазић-Коњик: Лексика традиционалне културе према тематским пољима	613
Софија Ј. Мићић-Кандијаш: Лексиколошки и лексикографски аспекти превођења енглеских медицинских израза на српски	625

VII. ЕЛЕКТРОНСКЕ ТЕРМИНОЛОШКЕ БАЗЕ ПОДАТАКА И ЊИХОВА ПРИМЕНА У ТЕРМИНОЛОГИЈИ, ТЕРМИНОГРАФИЈИ И ЛЕКСИКОГРАФИЈИ. ТЕРМИНОЛОШКИ САЈТОВИ И ПОРТАЛИ

Александр Васильевич Зубов: Способы автоматического извлечения терминов из текста	639
Paweł Kowalski, Zofia Rudnik-Karwatowa: Wykorzystanie terminologii w systemie informacyjno-wyszukiwawczym językoznawstwa sławistycznego iSybisław	643
Maja Bratanić, Ana Ostroški Anić, Siniša Runjaić: Od baze do portala – razvoj nacionalne terminološke infrastrukture	657
Jana Levická: Počiatky slovenskej terminologickej databázy a jej súčasnosť a budúcnosť	667
Максим Олегович Вакуленко: Віртуальна українсько-російсько-англійська термінографічна лабораторія з фізики: сучасні лінгвістичні технології у фаховій мові	679

ИЗ ГЕОГРАФСКЕ ТЕРМИНОЛОГИЈЕ ЈАДРА*

Мирјана С. Петровић-Савић**

У раду дајемо семантичку анализу квантитативно релевантног узорка географских термина забележених на терену Јадра у селима Бадања, Сипуља, Помијача и Текериш. Поделом географских имена на физиогене топографске објекте и антропогене, раздвојили смо оно што је настало само од себе, природним путем, од онога у чему је свога удела имала људска рука.

Кључне речи: Јадар, ономастика, топонимија, географска терминологија

Јадар је област у Србији која се простире око истоимене реке. Подељена је на две области: горњи и доњи Јадар. Административни центар краја је град Лозница. Овај терен као целина лингвистички је готово нетакнут, изузев радова Берислава Николића *Говор Тршића* и *Прилога ипроучавању јадарских ѿојонима*.¹

За ову прилику анализирамо грађу из дела горњег Јадра – из села Бадања: БД (Горња и Доња), Сипуља: СП (Горња и Доња), Помијача: ПМ и Текериш: ТШ. То су мања села и по површини и по броју становника. Овај део области стрмији је и неприступачнији од доњег Јадра, који је знатно равнији. Одлучили смо се за овај крај јер се наслања на Рађевину, а у тој области смо системски сакупили ономастику и урадили анализу топонима.²

Циљ рада је да се у најкрупнијим цртама представи семантичка анализа забележених географских термина уз делимично поређење са примерима ове врсте терминологије забележеним у Рађевини. Због тога смо нашу грађу и разврстали према семантици, као што се и чини у радовима ове тематике.³

У посматраној области, као и у другим крајевима уопште, географски термини, поред апелативне употребе, јављају се и као делови топонимских синтагми или као основе својих изведеница. У та два случаја они чине елементе у градњи топонима (Лома 2011: 181, Лома 2013: 239). Издвојени и посматрани

* Рад је настао у оквиру пројекта 178020 – *Дијалектoлoшкa иcтoрaживaњa српскoг језичкoг ирoсћoрa* који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

** Институт за српски језик САНУ, Београд; Mirjana.Petrovic@isj.sanu.ac.rs

¹ В. Литературу.

² В. Петровић-Савић 2013.

³ Уп. Лома 2011, Лома 2013, Радић 2003, Šic 1994.

сами за себе, географски термини остају ван топонимске творбе, а на равни апелативне.⁴ Због тога их и анализирамо са семантичког аспекта, разврставајући их, најпре, на фисиогене и антропогене географске термине, а даље према ситнијим семантичким особеностима.

1. Географски термини

1.1. Називи за фисиогене топографске објекте

1.1.1. Хидрографија

БАЊА 'извор топле воде': *Бања* БД СП.

БАРА 'плитка стајаћа вода': *Баре* БД; *Слана бара* БД, *Црвене баре* БД, *Црна бара* ТШ.

ВОДА 'извор': *Вода* БД; *Бранковића вода* СП, *Букова вода* БД, *Букова вода* СП, *Гвожђевића вода* БД, *Гвоздена вода* БД, *Живановска вода* СП, *Липова вода* БД, *Марипа вода* СП, *Пошићарева вода* БД, *Росића вода* БД, *Сумиорна вода* БД, *Сумиордовића вода* БД, *Цвећикова вода* БД, *Црвена вода* БД.

ВРЕЛО 'јак извор воде': *Врело* ПМ СП.

ЈЕЗЕРО 'мање удубљење на површини земље испуњено водом': *Језера* СП; *Језерац* СП.

ИЗВОР 'место где подземна вода избија на површину земље': *Извор* СП, *Извори* СП; *Тодорски извор* СП.

МЛАКВА 'бара, локва': *Млаква* СП.

ПОНОР 'бездан, место где се речни ток наставља под земљом' (Šić 1994): *Понор* БД; *Понори* БД.

ПОТОК 'мања и краћа текућа вода, али и увала у којој има воде само за време падавина': *Пошток* БД; *Ковачевића идошток* БД, *Крњ идошток* СП, *Лукића идошток* БД, *Майићин идошток* ТШ, *Тодићића идошток* БД, *Црни идошток* ТШ.

РЕКА 'сталнији и већи водени ток и земљиште поред њега': *Река* БД СП; *Јајића река* СП, *Мала река* БД, *Сипуљска река* СП.

САСТАВЦИ 'место где се две реке или два потока састају, уливају': *Саставци* БД.

СЛАТИНА 'место где полако извире слана или кисела вода' (Šić 1994): *Слатина* СП.

СТУДЕНАЦ 'извор': *Студенац* БД СП.

1.1.2. Рељеф, орографија

1.1.2.1. Називи за уздигнутије облике

БРДО 'природно узвишење земље, брег': *Брдо* БД ПМ ТШ;⁵ *Велико брдо* ТШ, *Илино брдо* ПМ, *Крње брдо* СП, *Крњић брдо* СП, *Кучића брдо* ТШ, *Лазаревића брдо* БД, *Мало брдо* ТШ, *Пеширово брдо* БД СП, *Шошина брдо* СП.

⁴ Овакав принцип разврставања географских термина и топонима приликом творбене анализе применио је Александар Лома у *Топонимији Бањске хрисовуље* (уп. Лома 2013: 239–240).

⁵ У суседној области, Рађевини, забележен је као ороним поред *брдо* и термин *бобија* (брдо с округлим врхом) (Пижурица 1980: 252). Овај назив *Бобија* специфичан је за северозападну Србију, носи у себи слику полулоптастог испупчења и примењује се на брда таквог облика и на праисторијске хумке (Лома 1994: 234).

БРЕГ 'мање брдо': *Брѐг* БД ПМ; *Вишљин брѐг* СП, *Грајића брѐг* ТШ, *Дуљин брѐг* ТШ, *Дуљин брѐг* ТШ, *Иванов брѐг* БД, *Црвени брѐг* БД.

ВИС⁶ 'врх брда': *Виc* СП; *На вису* СП.

ГЛАВИЦА 'врх брда': *Гла̀в"ца* БД СП; *Максића гла̀в"ца* БД, *Сакића гла̀в"ца* БД.

КИК 'заобљен планински врх са мало зашиљеним највишим делом': *Киk* БД ТШ.

КИЧЕР 'истурена стена': *Кичер* ТШ.

КОСА 'падина, брдска коса': *Коса* СП.

ПЛЕЋ 'страна брда': *Плећ* БД.⁷

РАВАН 'висораван': *Раван* СП; *Жикинџа раван* СП.

РТ⁸ 'планинска или брдска коса': *Ртиови* ПМ,⁹ *Рти* СП; *Ртић* СП, *Ртиови* БД ТШ, *Ртиови* БД ПМ; *Брџњи рти* СП, *Каменићи рти* СП, *Мийиров рти* СП, *Широкі рти* СП.

СТРАНА 'део од врха до падине брда': *Страна* ПМ.

1.1.2.2. Називи за равне и улегнутије облике

ВРТАЧА 'левкаста удубина у кршу': *Вртиаче* СП ПМ.

ДО(Ј) 'удубљење између брегова, долина с равним дном': *До* БД ПМ, *Дол* БД, *Долови* БД; *Дочић* ПМ; *Прџолак* ПМ.

ДУЉИНА 'уска и равна њива': *Дуљина* СП ТШ, *Дуљине* СП БД.

ЛУКА 'плодна земља крај реке': *Лука* СП ПМ БД ТШ; *Луч"ца* БД; *Ваџића лука* БД, *Лука за грџљем* БД, *Лука код грџља* БД, *Лука њод грџљем* БД.

ПАЛУЧАК 'ливада мање површине која се налази крај реке или потока': *Палчак* СП ПМ БД.

ПЕЋ(ИНА) 'природна велика шупљина у камену с отвором напоље': *Пећина* БД;¹⁰ *Сакића пећина* БД.

ПОЉАНА: *Пољане* БД.

ПОЉЕ 'отворено равно земљиште': *Поље* БД СП ПМ ТШ; *Бор"на поља* БД, *Борино поље* ТШ, *Јованова поља* БД, *Петирово поље* ТШ *Рајково поље* БД.

1.1.3. Врстије земљиштиа

МЕКОТА 'подводна ливада': *Мекотиа* БД, *Мекотије* ТШ.

ПИСКАВАЦ 'влажно, мочварно тле': *Пискавице* БД.

⁶ Употребљава се у значењу врха, а понекад и централног узвишења од кога иду огранци (Пижурца 1980: 255).

⁷ У овом термину, као и на пример у *Превија*, *Кук*, *Ждрело*, збијене су и згуснуте најразличитије семантичке, односно стилистичке изнијансираности, па би се могло говорити и о ономастичкој стилистици (Вујичић 1982: 38).

⁸ „У значењу брдског хрпта домаћи израз у северозападној Србији је *рти*, који колико год се то на први поглед чинило ван сумње, није иста реч као *рти* 'истурени део копна који залази у море; истакнути део брда' него се своди управо на реч *хрбаи* са упрошћењем у падежима где јој је основа гласила *хрџи*-... *Хрбаи* има примарно значење леђа, грбача тако да овде имамо метафоричну примену назива за део тела на земљишни облик“ (Лома 1994: 233).

⁹ У овом случају могло би се радити о срастању предлога **vъ* са *ртиови*, уп. декомпозицију *Вукомирићи* > *Комирић*.

¹⁰ Овде се изгубио првобитни смисао аугментатива од *пећ*, тако да реч функционише као самосталан географски термин (Лома 19976: 5).

1.1.4. Биљна покривеност

1.1.4.1. Ойшија покривеност

БРАНОВИНА/БРАЊЕВИНА 'забран, млада шума': *Брањевине* ПМ ТШ.

(В)АЛУГА 'велика густа шума': *Валуга* БД.¹¹

ГАЈ 'шумица, шумарак': *Гај* ТШ, *Гајеве* ТШ.

ЗАБРАН 'шума, испаша или ловиште у коју је забрањен приступ, брањевина': *Забран* ПМ.

ЛУГ 'шумица, гај': *Луг* БД.

ШИБ 'шибље, жбун': *Шибови* СП.

1.1.4.2. Дендроними¹²

БАГРЕМ (*Robinia pseudoacacia*): *Багрѣњак* ПМ.

БРЕЗА (*Betula alba*): *Брѣза* СП, *Брѣзак* ПМ БД, *Брѣзачић* ПМ, *Брѣзје* ТШ, *Брѣжје* ТШ, *Брѣзјак* СП, *Брѣзник* БД.

БУКВА (*Fagus silvatica*): *Буква* БД, *Буквак* СП.

ВРБА (*Salix*): *Врбаљак* БД.

ГРАБ (*Carpinus*): *Грабк* ТШ, *Грабићи* ПМ.

ГУЊА/ДУЊА (*Cydonia vulgaris*): *Гуњице* ТШ.

ЖЕСТИКА/ЖЕШЉА 'врста јавора *Acer tataricum*': *Жестичи* СП.

ИВА (*Salix caprea*): *Иваци* БД.

ЈАБУКА (*Malus*): *Јабуска* СП; *Црвенā јабуска* СП.

ЈАСИКА (*Populus tremula*): *Јаск* БД, *Јасичи* БД.

ЈЕЛА (*Abies*): *Јелак* ТШ.

ЈОВА (*Alnus*): *Јелџи* БД, *Јелџиће* ТШ.¹³

КРУШКА (*Pirus communis*): *Крушак* БД СП; *Крушачи* БД, *Крушка* ТШ.

ЛИПА (*Tilia platyphyllos*): *Липица* ПМ.

МЕДЊАК врста крушке *Медњак* СП.

ЦЕР (*Quercus cerris*): *Цѣр*, БД, *Цѣрк* СП БД, *Цѣрови* СП.

1.1.4.3. Ниско шумско расипиње и остале самоникле биљке

БУЈАДЊАЧА 'неплодно земљиште обрасло коровом, бујади': *Бујадњака* СП.

ВЕЊА мађ. 'четинарски жбун или дрво *Juniperus communis*': *Вѣњак* ПМ.

КЊЕГА врста гљиве (*Phallus impudicus*): *Књѣга* БД.

¹¹ У Рајевини смо чешће бележили *Алуге*, него *Валуге*. Док је *алуга* сигурно од *халуга*, *валуга* је проблематична јер се са друге стране наслања на *валога*, в. Šic 1994: 70 и ЕРСЈ 1 под *алуга*.

¹² Поред фитонима, терминима смо сматрали и изведенице од њих у значењу колектива (шуме, земљиште обрасло неком биљном врстом) на *-ик*, *-(ј)ак*, *-је* итд.

¹³ О вези термина *јелав / јелах* са руским *елџ* в. Лома 1994: 231 и Лома 1999: 54–55.

ОБРАСТ 'растиње, коров на одређеној површини': *Обр̄аст̄и* ПМ.

ПАУЉА (*Pheleum pratense*): *П̄авуља* СП, *П̄ауља* ПМ БД СП.

ШЕВАР (Турџа): *Ш̄ев̄ар* ПМ, *Ш̄ев̄ар* СП БД ТШ, *Шев̄ар̄ик* СП; *У шев̄ару* ТШ.

ЈАГОДА (*Fragaria vulgaris*): *Јаг̄од̄ар* СП.

1.2. Антропогени топоними

1.2.1. Хидроними

БРАНА 'преграда којом се зауставља текућа вода': *Бра̄на* СП.

БУНАР тур. 'ископана уска, дубока јама за сакупљање подземне воде': *Бун̄арић* БД; *Аџ̄ин бун̄ар* ПМ, *Лук̄'ћа бун̄ар* ТШ, *Миџ̄ин бун̄арић* ПМ, *Рос̄'ћа бун̄ар* БД.

СТАБУЉА 'извор на којем се налази издубљено стабло дрвета': *Ст̄аб̄уља* СП.

ТОЧАК 'цев из које излази вода на бунару или извору': *Тод̄ак* БД СП ТШ; *Бџ̄ли ш̄од̄ак* БД СП, *Жив̄ковића ш̄од̄ак* ТШ, *Код̄ ш̄од̄ка* ТШ, *Пав̄лов'ћа ш̄од̄ак* СП, *Пеџ̄ировића ш̄од̄ак* ТШ, *Срџ̄д̄ни ш̄од̄ак* ТШ, *Тод̄оров'ћа ш̄од̄ак* СП.

ЧЕСМА тур. 'извор из којег истиче вода на жлеб или цев': *Ч̄есма* ТШ; *Пой̄ова ч̄есма* ТШ.

1.2.2. Земљорадња, сџочарсџиво и шумарсџиво

1.2.2.1. Називи који уџућују на обраду и крчење џила

КРЧЕВИНА 'искрчено земљиште': *Кр̄чевина* СП.

ПАЊИК 'крчевина на којој су остали пањеви': *Па̄њик* ПМ СП.

СЕЧА 'место где је сечена шума': *С̄ече* ТШ.

1.2.2.2. Пољопривредни џермини

БАШТА тур. 'земљиште, обично у близини куће, на којем се гаји воће и поврће': *Ба̄шча* ПМ, *Ба̄шча* ТШ, *Ба̄шче* СП; *Ба̄шчина* ТШ; *Арсенова ба̄шча* ТШ, *Доња ба̄шча* ТШ, *За ба̄шче* СП, *Лалина ба̄шча* ТШ, *Лалина ба̄шча* ТШ.

ГРАДИНА 'башта, врт': *Град̄'на* СП БД ПМ ТШ; *Град̄ине* СП ПМ ТШ; *Анд̄рџ̄'не град̄ине* ТШ, *Вџ̄'ка град̄'на* БД, *Вџ̄лика град̄ина* СП, *Гор̄ња град̄ина* ТШ, *Гор̄ње град̄ине* ТШ, *Доње град̄ине* ТШ, *Калабића град̄ина* БД, *Кра̄јња град̄ина* ТШ, *Милев̄'на град̄'на* ТШ, *Ђел̄'ћа град̄'на* СП, *Цвџ̄ића град̄ине* ТШ, *Царева град̄ина* ТШ.

ЛИВАДА 'поље под травом која се коси и пласти': *Ливада* ТШ, *Ливад̄'це* БД СП, *Ливадице* СП; *Вџ̄лика ливада* ТШ, *Мала ливада* ТШ.

ЊИВА 'комад земљишта који се обрађује': *Њ̄иве* СП, *Њ̄ивица* БД, *Њ̄ивица* СП; *Божина њ̄ива* ПМ, *Бор̄'на њ̄ива* ТШ, *Вџ̄'ка њ̄ива* БД, *Вџ̄лике њ̄иве* ТШ, *Влад̄ичина њ̄ива* ПМ, *Влад̄ичина њ̄ива* СП, *Јаџ̄ић њ̄иве* СП, *Мий̄рове њ̄иве* СП, *Пауновића њ̄иве* ПМ, *Трив̄унове њ̄иве* СП, *Чулинска њ̄ива* ПМ.

ОКУЊНИЦА 'земљиште око куће, уз кућу': *Окӯњница* БД.¹⁴

¹⁴ „Готово свака кућа, односно домаћинство, имало је своју „окуњницу“ или „поткуњницу“ у коју су се убрајали: њива окуњница за сејања разних жита, поврћа и детелине, затим

ОРНИЦА¹⁵ 'ораница': *Орнице* ТШ.

ПЛАСТ 'већа или мања количина сена или снопова сложена у облику купе': *Плџст* СП.

ПОТЕС 'поједине њиве растављене међама': *Потес* БД.

РОВИНЕ 'изрована земља': *Ровине* СП; *Кроз ровине* СП.

1.2.2.3. *Виноградарство*

ВИНОГРАД 'земљиште засађено виновом лозом': *Виноград* СП.

МЛАЂ 'млад виноград': *Млађ* ТШ.

ПАРЛОГ 'запуштен, растао виноград; необрађена, запуштена земља': *Парлог* СП ПМ ТШ.

СТАРАЦ 'стар виноград': *Старци* СП.

1.2.2.4. *Жићарице, њиварске културе*

ГРАХ (*Vicia sativa*): *Граховице* СП.

МЕТЛИК (*Equisetum*): *Метлик* БД.

ПРОСО/ПРОЈА (*Panicum miliaceum*): *Просина* БД ПМ ТШ, *Прожнице* СП.

РАЖ (*Secale cereale*): *Рајковице* СП, *Ражуља* ПМ.

РАШТАН врста поврћа (*Brassica oleracea acerphala*): *Растануша* ПМ.

1.2.3. *Комуникације и објекти у вези са њима*

ДРУМ грч. 'главни пут, цеста': *Друм* БД.

ПРЕБОЈ 'насип': *Прџбови* ПМ, *Прџбоји* ПМ.

РАСКРШЋЕ 'место где се укршта два или више путева': *Раскршће* ТШ.

1.2.4. *Насеља (сталанна и њивремена)*

СЕЛИШТЕ: *Селиште* СП ПМ.

СЕЛО: *Село* ПМ.

1.2.5. *Грађевине*

1.2.5.1. *Стамбени објекти (стални и њивремени)*

КОЛИБА 'привремена кућица, онајвише од трске, коља или плетара, покривена грањем, кором, лишћем и сл., какве имају пастири по пашњацима и виноградарима по виноградима': *Колиба* БД; *Код колебе* ТШ.

КУЋЕРИНЕ 'место где су биле куће': *Кућерине* БД.

башча, забран, градина, воћњак... Окућницу су поред земљишта чиниле и зграде, како за становање, тако и за људску и сточну храну" Николић-Стојанчевић 1975: 36–37.

¹⁵ Уп. *арница* (ЕРСЈ 1: 210–211).

КУЋИШТЕ 'место где су биле куће': *Ђурђево кућинише* ТШ.

1.2.5.2. Привредни објекти и производи

ГУМНО 'место где су била гумна': *Гумина* СП, *Гумине* БД.

ЈАЗ 'канал за довођење или одвођење воде': *Јаз* БД.

МАЈДАН тур. 'рудник, каменолом': *Мајдан* ПМ, *Мајданишише* БД.

ПЛАНДИШТЕ 'хладовито место где стока дању пландује, одмара се': *Пландишише* БД СП.

1.2.5.3. Култни објекти

ВОДИЦА 'обред, молитва када се свети вода': *Водица* БД, *Водџца* СП;¹⁶ *Велџка водица* СП, *Мала водица* СП.

ГРОБЉЕ: *Гробрље* БД СП ТШ; *Гробрљице* СП, *Гробрљице* СП;¹⁷ *Код гробрља* БД ТШ, *Кодзје гробрље* СП, *Лишчевића гробрље* СП, *Лука за гробрљем* БД, *Лука код гробрља* БД, *Лука под гробрљем* БД, *Маџарско гробрље* ТШ, *Текершико гробрље* БД, *Томско гробрље* СП.

ЦРКВА: *Црквине* ПМ.¹⁸

КРСТ: *Крстови* БД.¹⁹

1.2.5.4. Остали називи из сфере цивилизацијских појмова

МЕТАЉКА 'место где се момци међу, бацају камена с рамена': *Метјаљка* СП.

ПОЛИГОН 'војничко вежбалиште': *Полигон* СП.

ТАРАБА 'врста ограде од дрвета': *Тарабишише* СП.

ШАРАМПОВ мађ. 'шанац, јарак, опкоп': *Шарампов* БД; *Шарампови* БД.

Након семантичке анализе географских термина из једног дела Јадра, на овом месту у раду, поред уопштених напомена, упоредићемо овде анализирану грађу са оном из Рађевине.

¹⁶ Код српског народа одвајкада се градио култ према води, особито према појединим изворима, лековитим кладенцима. Ту се још и данас врше разне обредне радње од стране оболелих људи. „У вези са водом, у целини, преовладава анимистичко схватање живота, па се и на воду гледало као на свако живо биће. Она је могла бити мртва (Мртваја), могла је бити жива, добра и зла“, а топоним *Водице* указује на свету воду (Раденковић 1987: 193)

¹⁷ Мали број топонима упућује на култ према покојнику или претку (Раденковић 1987: 192).

¹⁸ У трагове култа према вишим божанствима треба, свакако, убројати и многа црквешта као локалитете. Мада се око њих људи окупљају у сакрално обележеном временском моменту, црквешта имају сталну ознаку светог места (Раденковић 1987: 190).

¹⁹ Као култна места, сматрају се заветни крстови. Неки од њих су посвећени свецима, нпр. Спасовдану, Тројицама, а многи су без било каквих ознака које упућује на њихову старину. Често се овакви крстови означавају према лицу које их је подигло или се стара о њиховом одржавању (Раденковић 1987: 191).

За топониме чија су имена условљена физиогеографским својствима тла карактеристично је то да и данас имају особине појединих географских објеката, мада неретко упућују и на особености тла у прошлости. Разлика између реалног и топономастичког значења, према нашој грађи, на овом је терену најизраженија код топонима који упућују на покривеност тла. Поред њих, и хидроними често не одражавају праве данашње карактеристике именованих објеката. Знатан број локалитета у Јадру носи назив *бара*, али траг тим барама сачуван је само у топонимији.²⁰

Релативно богат репертоар хидронима (*Бања, Извор, Млаква, Сивбуља...*), како физиогених тако и антропогених, иде у прилог чињеници да су оба краја, и овај део Јадра и Рађевина, сиромашна великим и јаким воденим токовима. На оба терена забележено је више физиогених него антропогених хидронима. Апелативи *река* и *попук* у топонимији и Јадра и Рађевине не одnose се увек на водени ток. Њима је уобичајено назвати и земљиште које се налази дуж корита, као и увале око њега.

Бројност и разноврсност географских термина за улегнуте и уздигнуте облике говоре о самој конфигурацији тла. Нашу пажњу привукли су и топоними *Кик* и *Кичер*. Иако од истог корена, разликују се по распрострањености на словенском тлу. Први се среће једино још код Лужичких Срба, а *Кичер* је распрострањенији у словенском свету (Лома 1994: 234). Занимљив нам је био и акценатски лик топонима *Дуљина*, који је исти као у Подгорини: *Дуљине* (податак из села Остружањ), а у Рађевини је у нешто другачијем лику – *Дуљана*. Географски термин *лука* забележен је у готово сваком селу у Рађевини, а изгледа да ће тако бити и у Јадру.

Топоними *Бујадњаца, Мекотиа* и *Пискавице* односе се на неплодно, подводно и мочварно земљиште. У посећеним селима нисмо забележили ниједан топоним за именовање плодне земље. У Јадру је за плодно тло уопштен израз *зирџина земља*. Слична ситуација је и у Рађевини: од двадесетак забележених апелатива за именовање врсте земљишта само су два којима се означава плодна земља.

У топонимији Јадра забележили смо и једну биљну врсту, која је непозната у Рађевини (*Жестџици*). *Обрџици* и *Вењак* из скупине 'ниско шумско растиње и остале самоникле биљке' постоје у Рађевини, али само као апелативи.

Податак о томе како се дошло до обрадивог земљишта сачуван је у топонимима *Крчевина* и *Сече*, од којих је једино први забележен и у Рађевини.

Виноградарство у топонимији, поред познатог апелатива *виноград*, чува и заборављене *џарлог* и *млађ*. Први у значењу „запуштен виноград“, а други означава млад виноград. Ни у једном од ових села више нема винограда.

²⁰ Уп. Радић 2003: 113.

Занимљиво је да су термини *млаћ* и *стјарци* забележени само у једном селу у Рађевини (с. Цветуља), а оно се граничи са Јадром. Податак о томе које су житарице и повртарске културе сејане у овом крају чувају топоними: *Граовишиће*, *Меџић*, *Прџине*, *Рађуља* и *Рађишиће*. У Рађевини није топонимизован апелатив *ражуља*.

Закључак

Географска терминологија овог дела Јадра, са семантичког аспекта, чини се доста богатом и разноврсном. Поделом географских имена на физиогене топографске објекте и антропогене приказали смо, односно раздвојили оно што је настало само од себе, природним путем, од онога у чему је свога удела имао човек.

Топонимија сваког краја, па тако и Јадра, у извесној мери представља слику из прошлости области коју истражујемо. Топоними антропогеног порекла, и то посебно они који сведоче о људској делатности, помоћи ће ономастичару да створи аутентичну слику о животу Јадрана. Управо због тога и кажемо да су топоними једна врста споменика испитиваног краја.

Регистар географских термина

Андрџи ^{не} градине ТШ 1.2.2.2.	Брџњик, -ика м БД 1.1.4.2.
Арсенова ба ^ш ча ТШ 1.2.2.2.	Брџа, -е ж СП 1.1.4.2.
Аци ^н бун ^{ар} ПМ 1.2.1.	Брџ, -а м БД ПМ 1.1.2.1.
Багрџњак, -ака м ПМ 1.1.4.2.	Брџџе, -а с ТШ 1.1.2.1.
Бања, -е ж БД СП 1.1.1.	Брџје, -а с ТШ 1.1.4.2.
Ба ^{ре} , Ба ^{ра} ж БД 1.1.1.	Бујадња ^{ча} , -е ж СП 1.1.4.3.
Ба ^ш ча, -е ж ПМ 1.2.2.2.	Бу ^к ва, -е ж БД 1.1.4.2.
Ба ^ш ча, -е ж ТШ 1.2.2.2.	Бу ^к вак, -ака м СП 1.1.4.2.
Ба ^ш че, -и ж СП 1.2.2.2.	Бу ^к ова в ^{ода} БД 1.1.1.
Ба ^ш чина, -е ж ТШ 1.2.2.2.	Бу ^к ова в ^{ода} СП 1.1.1.
Бџи то ^ч ак БД СП 1.2.1.	Бун ^{ари} ћ, -а м БД 1.2.1.
Б ^о јина њ ^{ив} а ПМ 1.2.2.2.	Ва ^л уга, -е ж БД 1.1.4.1.
Б ^{ор} на њ ^{ив} а ТШ 1.2.2.2.	Ва ^{си} ћа лу ^{ка} БД 1.1.2.2.
Б ^{ор} на по ^љ а БД 1.1.2.2.	Ве ^л ка в ^{оди} ца СП 1.2.5.3.
Б ^{ори} но по ^љ е ТШ 1.1.2.2.	Ве ^л ка гра ^д на БД 1.2.2.2.
Б ^{ра} на, -е ж СП 1.2.1.	Ве ^{ли} ка гра ^{ди} на СП 1.2.2.2.
Б ^{ра} нковића в ^{ода} СП 1.1.1.	Ве ^{ли} ка ли ^{ва} да ТШ 1.2.2.2.
Б ^{ра} њевине, -йна м ПМ ТШ 1.1.4.1.	Ве ^л ка њ ^{ив} а БД 1.2.2.2.
Б ^р до, -а с БД ПМ ТШ 1.1.2.1.	Ве ^{ли} ке њ ^{ив} е ТШ 1.2.2.2.
Б ^р џњи р ^т СП. 1.1.2.1.	Ве ^{ли} ко б ^р до ТШ 1.1.2.1.
Б ^р џачић, -а м ПМ 1.1.4.2.	Ве ^њ ак, -ака м ПМ 1.1.4.3.
Б ^р џак, -ака м ПМ БД 1.1.4.2.	Ви ^{но} град, -а м СП 1.2.2.3.
Б ^р џјак, -ака м СП 1.1.4.2.	Ви ^с , Ви ^{са} м СП 1.1.2.1.

- Витлин брѣг СП 1.1.2.1.
 Владичина њива ПМ 1.2.2.2.
 Влачина њива СП 1.2.2.2.
 Вода, -ѣ ж БД 1.1.1.
 Водица, -ѣ ж БД 1.2.5.3.
 Вод^нца, -е ж СП 1.2.5.3.
 Врбља^к, -ака м БД 1.1.4.2.
 Вртаче СП ПМ 1.1.2.2.
 Вртови в. Ртови ПМ 1.1.2.1.
 Врѣло, -а с ПМ СП 1.1.1.
 Гај, Гаја м ТШ 1.1.4.1.
 Гајеве, -ѣва ж ТШ 1.1.4.1.
 Гвожђе^вита вода БД 1.1.1.
 Гвѣзденā вода БД 1.1.1.
 Глав^нца, -ѣ ж БД СП 1.1.2.1.
 Гѣрнā градина ТШ 1.2.2.2.
 Гѣрнѣ градине ТШ 1.2.2.2.
 Грабй^к, -ика м ТШ 1.1.4.2.
 Граби^ни, -йна м ПМ 1.1.4.2.
 Град^на, -е ж СП БД ПМ ТШ 1.2.2.2.
 Градине, -йна ж СП ПМ ТШ 1.2.2.2.
 Граји^на брѣг ТШ 1.1.2.1.
 Граѡвйште, -а с СП 1.2.2.4.
 Грѡбље, -а с БД СП ТШ 1.2.5.3.
 Грѡблице, -а с СП 1.2.5.3.
 Грѡблице, -а с СП 1.2.5.3.
 Гумина, -е ж СП 1.2.5.2.
 Гумине, -йна ж БД 1.2.5.2.
 Гу^нице, -йца ж ТШ 1.1.4.2.
 Дѡ, Дѡла м БД ПМ 1.1.2.2.
 Дѡл, Дѡла м 1.1.2.2.
 Дѡлови, -ѡвā м БД 1.1.2.2.
 Дѡнā бāшча ТШ 1.2.2.2.
 Дѡнѣ градине ТШ 1.2.2.2.
 Дѡчи^н ПМ 1.1.2.2.
 Дрѡм, -а м БД 1.2.3.
 Дулин брѣг ТШ 1.1.2.1.
 Дулин брѣг ТШ 1.1.2.1.
 Дулина СП ТШ 1.1.2.2.
 Дулине СП БД 1.1.2.2.
 Ђурђево кѡнйште ТШ 1.2.5.1.
 Жестйци, -ка м СП 1.1.4.2.
 Живāновска вода СП 1.1.1.
 Жйвкови^на тѡчак ТШ 1.2.1.
 Жйкинѡвца рāван СП 1.1.2.1.
 За бāшче СП 1.2.2.2.
 Забран, -ана м ПМ 1.1.4.1.
 Иванов брѣг БД 1.1.2.1.
 Ивāци, -кā м БД 1.1.4.2.
 Ѐзвор СП 1.1.1.
 Ѐзвори СП 1.1.1.
 Ѐллино брѡ ПМ 1.1.2.1.
 Јāбука, -ѣ ж СП 1.1.4.2.
 Јагѡдāр, -āра м СП 1.1.4.3.
 Јāз, -а м БД 1.2.5.2.
 Јāји^н њйве СП 1.2.2.2.
 Јāји^на рѣка СП 1.1.1.
 Јāсйк, -ика м БД 1.1.4.2.
 Јасйци, -а м БД 1.1.4.2.
 Језѣра, -ѣрā м СП 1.1.1.
 Језѣрац, -рца м СП 1.1.1.
 Јелāји, -āјā м БД : Јова 1.1.4.2.
 Јелāк, -āка м ТШ 1.1.4.2.
 Јелāшће, -а с ТШ 1.1.4.2.
 Јѡванова пѡља БД 1.1.2.2.
 Кāлаби^на градина БД 1.2.2.2.
 Камѣнйти рѣг СП 1.1.2.1.
 Кйк, Кйка м БД ТШ 1.1.2.1.
 Кйчер, -а м ТШ 1.1.2.1.
 Књѣга, -ѣ ж БД 1.1.4.3.
 Кѡвāчеви^на пѡток БД 1.1.1.
 Кѡд грѡбља БД ТШ 1.2.5.3.
 Код кѡлебе ТШ 1.2.5.1.
 Код тѡчка ТШ 1.2.1.
 Кѡзјѣ грѡбље СП 1.2.5.3.
 Кѡлиба, -е ж БД 1.2.5.1.
 Кѡса СП 1.1.2.1.
 Кра^ня градина ТШ 1.2.2.2.
 Кр^н пѡток СП 1.1.1.
 Кр^нѣ брѡ СП 1.1.2.1.
 Кр^нйи^н брѡ СП 1.1.2.1.
 Крѡз рѡвине СП 1.2.2.2.
 Крѡстови, -ѡва м БД 1.2.5.3.
 Крушāк, -āка м БД СП 1.1.4.2.
 Крушāци, -ā м БД 1.1.4.2.
 Крушка, -ѣ ж ТШ 1.1.4.2.
 Крчевина, -е ж СП 1.2.2.1.
 Куки^на брѡ ТШ 1.1.2.1.
 Ку^нѣрине, -йна ж БД 1.2.5.1.
 Лазāреви^на брѡ БД 1.1.2.1.
 Лāлина бāшча ТШ 1.2.2.2.
 Лāлина бāшча ТШ 1.2.2.2.
 Лйвада, -е ж ТШ 1.2.2.2.
 Лйвāд^нце, -йца ж БД СП 1.2.2.2.
 Лйвадице, -йца ж СП 1.2.2.2.
 Лйпица, -е ж ПМ 1.1.4.2.
 Лйпова вода БД 1.1.1.
 Лйшчеви^на грѡбље СП 1.2.5.3.

Луѓ, -а м БД 1.1.4.1.
 Луќа за грбљем БД 1.1.2.2.
 Луќа за грбљем БД 1.2.5.3.
 Луќа код грбља БД 1.1.2.2.
 Луќа код грбља БД 1.2.5.3.
 Луќа под грбљем БД 1.1.2.2.
 Луќа под грбљем БД 1.2.5.3.
 Луќа СП ПМ БД ТШ 1.1.2.2.
 Лук^нћа бунџ ТШ 1.2.1.
 Лук^нћа поток БД 1.1.1.
 Луч^нца БД 1.1.2.2.
 Мајдан, -а м ПМ 1.2.5.2.
 Мајданиште, -а с БД 1.2.5.2.
 Максића глав^нца БД 1.1.2.1.
 Мала водница СП 1.2.5.3.
 Мала ливада ТШ 1.2.2.2.
 Мала реќа БД 1.1.1.
 Мало брдо ТШ 1.1.2.1.
 Марџа вода СП 1.1.1.
 Маџин поток ТШ 1.1.1.
 Маџарско грбље ТШ 1.2.5.3.
 Медњаќ, -аќа м СП РМС 1.1.4.2.
 Мекота БД 1.1.3.
 Мекоте, -ота ж ТШ 1.1.3.
 Метѓалќа, -е ж СП 1.2.5.4.
 Метљик, -ика м БД 1.2.2.4.
 Милев^нна град^нна ТШ 1.2.2.2.
 Митров рт СП 1.1.2.1.
 Митрове њиве СП 1.2.2.2.
 Миџин бунџарић ПМ 1.2.1.
 Млађ, -и ж ТШ 1.2.2.3.
 Млаќва, -е ж СП 1.1.1.
 На вису СП 1.1.2.1.
 Њиве, Њива ж СП 1.2.2.2.
 Њивица, -е ж БД 1.2.2.2.
 Њивица, -е ж СП 1.2.2.2.
 Обрасти, -а²¹ м ПМ 1.1.4.3.
 Окућница, -е ж БД 1.2.2.2.
 Орњице, -ица ж ТШ 1.2.2.2.
 Павлов^нћа тоќак СП 1.2.1.
 Павуља в. Пауља. СП 1.1.4.3.
 Палќак, -ќа м СП ПМ БД 1.1.2.2.
 Пањик, -ика м ПМ СП 1.2.2.1.
 Парлог, -а м СП ПМ ТШ 1.2.2.3.
 Пауља, -е ж ПМ БД СП 1.1.4.3.
 Пауновића њиве ПМ 1.2.2.2.
 Петровића тоќак ТШ 1.2.1.

Петрово брдо БД СП 1.1.2.1.
 Петрово пдље ТШ 1.1.2.2.
 Пећина, -е ж БД 1.1.2.2.
 Пискавице, -ица ж БД 1.1.3.
 Пландиште, -а с БД СП 1.2.5.2.
 Пласт, -а м СП 1.2.2.2.
 Плех, -и ж БД 1.1.2.1.
 Полигон, -она м СП РМС 1.2.5.4.
 Пољане, -анџа ж БД 1.1.2.2.
 Пдље, -а с БД СП ПМ ТШ 1.1.2.2.
 Понор, -а м БД 1.1.1.
 Понори, -ора м БД 1.1.1.
 Попова чеќма ТШ 1.2.1.
 Потес, -а м БД 1.2.2.2.
 Поток, -а м БД 1.1.1.
 Поштарева вода БД 1.1.1.
 Просина, -е ж БД ПМ ТШ 1.2.2.4.
 Прошњице, -ица ж СП 1.2.2.4.
 Пребови, -ова м ПМ 1.2.3.
 Пребоји в. Пребови ПМ 1.2.3.
 Предолак ПМ 1.1.2.2.
 Раван, -вни ж СП 1.1.2.1.
 Рајиште, -а с СП 1.2.2.4.
 Ражуља, -е ж ПМ 1.2.2.4.
 Рајково пдље БД 1.1.2.2.
 Раскрше, -а с ТШ 1.2.3.
 Раштануша, -е ж ПМ 1.2.2.4.
 Ровине, -ица ж СП 1.2.2.2.
 Рос^нћа бунџ БД 1.2.1.
 Рос^нћа вода БД 1.1.1.
 Рт, -а м СП 1.1.2.1.
 Ртић, -а м СП 1.1.2.1.
 Ртови, -ова м БД ТШ 1.1.2.1.
 Ртови, -ова м БД ПМ 1.1.2.1.
 Реќа, -е ж БД СП 1.1.1.
 Саќића глав^нца БД 1.1.2.1.
 Саќића пећина БД 1.1.2.2.
 Саставци, -аќа м БД 1.1.1.
 Сељиште, -а с СП ПМ 1.2.4.
 Село, -а с ПМ 1.2.4.
 Сече, Сечџа ж ТШ 1.1.4.1.
 Сипуљска реќа СП 1.1.1.
 Слана бџа БД 1.1.1.
 Слџина, -е ж СП 1.1.1.
 Средњи тоќак ТШ 1.2.1.
 Стабуља, -е ж СП 1.2.1.
 Стџри, Стџраца м СП 1.2.2.3.

²¹ Нисмо потпуно сигурни гласи ли овако облик генитива.

- Страна, -ѐ ж ПМ 1.1.2.1.
 Студенац, -нца м БД СП 1.1.1.
 Сѹмпорна вода БД 1.1.1.
 Сумпорѡвита вода БД 1.1.1.
 Тарабѡште, -а с СП РМС 1.2.5.4.
 Текѡришко грѡбље БД 1.2.5.3.
 Тѡдоров"ћа тѡчак СП 1.2.1.
 Тѡдорскѡ ѡзвор СП 1.1.1.
 Тѡм"скѡ грѡбље СП 1.2.5.3.
 Тѡчак, -чка м БД СП ТШ 1.2.1.
 Тѡшића пѡток БД 1.1.1.
 Тривѹнове њиве СП 1.2.2.2.
 Пѡл"ћа град"на СП 1.2.2.2.
 У шева̀ру ТШ 1.1.4.3.
 Ца̀рева градина ТШ 1.2.2.2.
 Цвѡјића градине ТШ 1.2.2.2.
 Цвѡткова вода БД 1.1.1.
 Цѡр, Цѡра м БД 1.1.4.2.
 Цѡрик, -ѡка м СП БД 1.1.4.2.
- Цѡрови, -ѡвѡ м СП 1.1.4.2.
 Црвена вода БД 1.1.1.
 Црвена ѡбука СП 1.1.4.2.
 Црвене баре БД 1.1.1.
 Црвени брѡг БД 1.1.2.1.
 Црквине, -ѡна ж ПМ 1.2.5.3.
 Црна бѡра ТШ 1.1.1.
 Црни пѡток ТШ 1.1.1.
 Чѡсма, -ѡ ж ТШ 1.2.1.
 Чулинска њива ПМ 1.2.2.2.
 Шарампов, -ѡва м БД 1.2.5.4.
 Шарампѡви, -ѡвѡ м БД 1.2.5.4.
 Шѡвѡр, -а м ПМ 1.1.4.3.
 Шѡвѡр, -ѡра м СП БД ТШ 1.1.4.3.
 Шевѡрик, -ѡка м СП 1.1.4.3.
 Шѡбови, -ѡва м СП 1.1.4.3.
 Широки рѡг СП 1.1.2.1.
 Шѡшина брѡдо СП 1.1.2.1.

ЛИТЕРАТУРА

- Богдановић 2008: Недељко Богдановић, Земљописна и њѡј средна лексика југоисточне Србије, *Српски дијалектѡлошки зборник LV*, 433–518.
- Видоески 1980: Божидар Видоески, Словенска ономастичка терминологија, *Вѡтора југословенска ономастичка конференција*, 53–58.
- Видоески 1999: Божидар Видоески, *Географскаѡа терминологија во дијалектѡиѡе на македонскоѡј јазик*, Скопје.
- Вујичић 1994: Драгомир Вујичић, Ономастички назив – апелатив, с особитим освртом на сјеверноцрногорску микротопониѡију, *Осѡа југословенска ономастичка конференција и Други лингвистички скуѡ Бошковићевѡ дани*, 157–162.
- Златановић 1979: Момчило Златановић, Називи географских термина у Врањској котлини, *Ономастѡлошки ѡрилози I*, 129–141.
- Лома 1987: Александар Лома, Неки случајеви дијалекатског преслојења у топонимији северозападне Србије, *Зборник Шѡсѡије југословенске ономастичке конференције*, 155–165.
- Лома 1995: Александар Лома, На ушћу Дњепра у Колубару, *Ваљевац – велики народни календар за ѡросѡу 1994*, 229–236.
- Лома 2011: Александар Лома, Топономастичка сведочанства Бањске хрисовуље, *Повеља краља Милѡуѡина мансѡиру Бањска*, Књига друга, Фототипије издања и пратеће студије, Београд, 179–194.
- Лома 2012: Александар Лома, *Тоѡнимија Бањске хрисовуље. Ка осѡишѡењу сѡјаросрпског ѡѡномастичког речника и бољем ѡознавању ѡѡишѡесловенских именовних образаца*, Библиотека Ономатѡлошких прилога 2, Београд: САНУ 2012.
- Михајловић 1970: Велимир Михајловић, Прилог речнику српскохрватских географских термина, *Прилози ѡрочавању језика 6*, 153–181.

- Недельков 1991: Љильана Недельков, Географски термини у Шајкашкој, *Зборник Мајнице српске за филологију и лингвистику* 34/1, 155–160.
- Николић Б. 1967: Б. Николић, Прилог проучавању јадарских топонима, *Зборник за филологију и лингвистику* X, 177–180.
- Николић Б. 1968: Б. Николић, Тршићки говор, *Српски дијалектолошки зборник* 17, 367–473.
- Николић Стојанчевић 1975: Видосава Николић Стојанчевић, *Рађевина и Јадар у необјављеним рукописима Цвијићевих сарадника*, Српски етнографски зборник LXXXVIII.
- Николић Стојанчевић 1975: Видосава Николић Стојанчевић, Рађевина и Јадар, *Српски етнографски зборник* 88, 3–215.
- Петровић Савић 2013: Мирјана Петровић Савић, Топонимија Рађевине, докторска дисертација у рукопису.
- Пижурица 1980: Маго Пижурица, Прилог Ровинског српскохрватској географској терминологији, *Вџора Југословенска ономастичка конференција*, 245–286.
- Радић 2003: Јованка Радић, Топонимија Белице, *Ономастолошки њрилози* XVI, 19–322.
- Bogdanović 1982: Nedeljko Bogdanović, Geografska imena u svrljiškom kraju, *Onomastica Jugoslavica* X, 285–292.
- Šic 1994: Jozef Šic, *Geografska terminologija srpskohrvatskog jezika*, s nemačkog preveo Aleksandar Loma.

Мирьяна Петрович-Савич

ИЗ ГЕОГРАФИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ ЯДАРА

Резюме

Материал для данной работы был собран на территории Ядара. Это область в Сербии, простирающаяся вокруг одноименной реки и разделяющаяся на верхний и нижний Ядар. Административным центром области является город Лозница. В работе мы провели семантический анализ географических терминов из части верхнего Ядара, а именно: из деревень Баданя: БД (Верхняя и Нижняя), Сипуля: СП (Верхняя и Нижняя), Помияча: ПМ и Текериш: ТШ. Географическая терминология Ядара в семантическом плане является весьма богатой и разнообразной. Мы представили географические названия, разделив физиогенные и антропогенные топографические объекты, и тем самым отделили то, что возникло само по себе, естественным путем, и то, в чем участвовал человек.

Ключевые слова: Ядар, ономастика, топонимия, географическая терминология